

واگ

ماتق طمانی

□

بسم اللہ الرحمن الرحیم

واگب

(سرائیکی شاعری)

ماتقّب دامانی

طرفوں۔ مہر سرائیکی ادبی سنگت نائیویلہ

دیرہ اسماعیل خان

سبھ حقوق را کھویں ہن

ناں کتاب۔

واگ

شاعر۔

ثاقب دامانی

ترتیب

سکین جاوید بلوچ

سٹہپ۔

رفیق ساگر

چھپن دا سال۔

۲۰۱۶

طرفوں۔

مہر سرائیکی ادبی سنگت

مل۔

۲۰۰ روپ

چھاپن ہار۔

شاپن پرنٹنگ پرس 16 میڈیٹل روڈ لاہور
0333-4750701, 0331-4049892

نانویں

اپنے چاچو

سکین پروفیسر محمد عاصم ملک

دے ناں

واگ

اے واگ شاعر دے ارماناں تے حسرتاں دا مجموعہ ہے۔ سوٹے مٹھے مدنی رحمۃ اللہ علیہ دی مہر نظر نال محمد اسحاق ملاٹہ جیویدا
تخلص ثاقب دالمانی ہے۔ اوندی عاجزی تے خاکساری دے رنگ کولن ظاہر کریندی ہے۔ جیویدے الہامی وجدانی
چٹا مٹے جذبات تے کمالات اپنی مثال آپ من۔ ایندے پڑھن آلیاں کولن ہک مزے والی لطف تے ذائقہ ملیسی۔
جینویں موسم تے زمانے دے نال نال روکے ہر دل وچوں جھاتی پاکے لکھیا ہووس۔ جینویں ہر کھڑے تے زمانے
دے دیکھ دے دیکھ دے رنگاں دی عکاسی کیتی گئی ہووے۔

انسانی جیون دے دم ورواج کولن دی منظم کلام دے روپ کج لکھ کے ایں کتاب دے وچ رکھیا گئے۔ اینویں
قصہ۔ دالمان۔ روہی۔ بیٹ دریا تے کپے وٹن ویب دے مٹھے تے من موہنے قصے۔ بھارتاں کولن دی شعراں
دے وچ بند کر کے واگ دے روپ کج واگ کولن واگ ڈٹی گئی ہے۔ سارے جہان دے سماجی حالات جن جھٹ
کے ایں کتاب کولن سوچے گئے ہن۔ ایں شاعر ثاقب دالمانی دے کلام کولن پڑھ کے اے مہتا کوئی وی نہیں ڈے سکدا
جو ایں کتاب کج کوئی کمی ہے۔ محکمہ شاعر دے کمالات خیالاں دی اپنی اڈار دے نال نال اثبات پیغام دا ضامن
نمونہ تے اونے تصویر دی تصویر ہے۔

میں ثاقب دالمانی دا شکر گزار ہاں جو انہاں میں جہیں ان شے کولن ایں کتاب تے آگاہاں کھن دا شرف ڈے تے۔

شاکر ڈیروی

دیرہ اسماعیل خان

جندڑی ہک انمول سفر ہے وقت نہ کر برباد
حق دی راہ تے حق دا پرچم اچا چا کے چل

تعارف

السلام و علیکم درود اللہ! بعد عرض خدمت ہے کہ میں امیر حسین سائل مہروی سرانگی زبان راہک نعت گو شاعر ہوں تے کہ سرانگی زبان دے مہاندے شاعر میں عاقب واقعارف تہاڑے سائے کردیندایاں۔ عاقب دالمانی دا اصل نال محمد اسحاق ہے۔ آپ دا آبائی قصبہ نائیوہ تحصیل پروا تے ضلع دیروہ اسماعیل خان ہے۔ آپ ہک ملک خاندان ملائیل قلعہ رکھن۔ کافی حد تک تعلیم یافتہ ہن تے اپنی سرانگی زبان نال دی ہوں محبت رکھدے ہن۔ آپ کول شاعری دا شوق بچپن کولوں ہے پاتے اج تیں موجود ہے۔ آپ حمد، نعت، قصیدہ، منقبت، غزل، کافی گیت تے آزاد نظم کئی علاوہ دی ہوں کچھ لکھ سکدے ہن۔

عاقب دالمانی دی (تھڈیاں چھانواں) توں بعد ڈوجھا مجموعہ (واگ) تہاڑے سائے ہے۔ چھوے وچ جتناوی کلام انہاں رکے اوندے اندر معرفت دی ہے تے وزن دی ہے۔ مقصد دی کافی حد تک ملدے ہن۔ مکین (واگ) پڑھن تے بہوں خوشی تھی ہے۔ میں دعا کرداں کہ عاقب دالمانی کول حرید کامیابی نصیب تھیوے تے سرانگی زبان دی خدمت جاری رکھن۔

آمین ثم آمین

نعت گو شاعر

میں قریشی امیر حسین سائل مہروی

روڈ ۶ شریف تحصیل پروا

ضلع دیروہ اسماعیل خان

مومن ولا بیدار تھی

محترم قارئین کرام! میں عاقب دالمانی ساڑے دسب تے ساڑے سرائیکی ادب دا جانا بچا ہوں ہے۔ اے کہ کجند مقن شاعر ہے۔ محترم نمبر سرد سارو دی واقعات ترین شاکر ہے۔ کئی ورہیں پہلے ہک کتاب مھر عام تے آئی تھی۔ چھوے وچ صرف نتیجہ کلام ہی اداں کتاب تھڈیاں چھانواں دے نال تال پورے دسب کج دھماں پاڑتیاں ہن۔ اونجے مجموعہ دی عاقب دالمانی دا ہی عاقب تھیں دے سلوب کج ساڈی روانی تے موضوع کج انسانی رشتیں دے حالے نال نویں تے انوکھے تاثرات۔ مہاں دی انفرادیت دی بچکان ہے۔ اوہیہ اظہار کج ساڈی تے صفاتی دے فاکس ہن۔ شاید اصل فن دا کامل ہی اتہا ہے جو فکا رانہ ہر مندیاں توں کم کھدے بغیر فن دے اندر چک پیدا کیتی وے۔ مہر حال عاقب دالمانی سنا شہرت تے لذت واسطے شاعری نہیں کیتی تھکدے اے انہاں دے اپنے دل دی آواز ہے۔ اسیں گالہ کول ساڑے دسب تے کج دے واگ دے خالق کول مکمل ادیب آکھاں تاں بے جا نہ ہوی۔ اسیں واسطے زیر نظر کتاب (واگ) کج تاخیری ہے تے فنی تھانے دی پورے قصیدے نظر آدن۔ اپنے وطن دی محبت دا جوت دی واگ کج ملدے تے اپنے مٹھے دسب دا تذکرہ دی۔

یقینا عاقب دالمانی دے کلام کج تصوف، معاشرتی برائیاں، معاشرے دے فکودو تے وادی کشمیر تال محبت دا درس ملدے۔ اے محبتاں دی فضا قائم کرن آلا شاعر دسب کج صرف اور صرف محبت، خلوص تے سچائی دی زندگی گزارن دا تھی ہے۔ اے نہیں چاہدا جو ملک و ملت تے دسب کج ذاتی مفادات، فرقہ پرستی تے ادا دی جگہ ہووے۔

عاقب دالمانی میں اپنے دسب دی تہذیب و ثقافت کول تباہ تھوے اہو یا نہیں ڈیکھ سکدے۔ کہ علم کج تاں انہاں مسلمان مہر خانوں کول شاہین بن کے ڈراک تھیوے تے نعرہ بگیر لائون دی اپیل کیتی ہے۔ اپنے ایمان دی سچائی نال حق دا ہوکا ڈے کے آدن۔

مومن ولا بیدار تھی

واگ دے خالق شاعر نے حمد، نعت، ڈوہڑہ، نظم، کافی، آزاد نظم، غزل، قطعے، ہر صنف جمڑی روایتی طہر تے ساڑے دسب کج ورتی ویدی ہے طبع آزمائی کر کے ہر صنف دا حق ادا کرڈے۔

میں عاقب دالمانی ضلع دیروہ اسماعیل خان دی معروف ادبی تنظیم مہر سرائیکی ادبی سنگت دے صدر ہن تے اپنے دسب دے سیاسی مامی کارکن دی ہن۔

الغیر! میں اے تان نہ آکھ سکدا جو داگ کسکی پڑیائی کھنسی۔ بہر حال داگ ہن تہاڑے تھیں ہے
تان قاری حضرات ای شاعرے کتاب دے بارے چنگاں فیصلہ صادر کر سکدے ہوئے۔ میں تان صرف اتنا
ای آکھ سکداں جو اے داگ سرائیکی ادب کج ضرور وادھا ثابت تھسی۔

اللہ ای کرے زور قلم اور زیادہ

آمین!

تہاڑا اٹلا۔ حکیم ریش بھٹی

۲۳ مارچ ۲۰۱۵

ساڈی دھرتی دامان

جیوے شاعر داس ذکر کرنا چاہنداں سرائیکی ادبی حلقے کج انہاں دی سبھاں مقاب دامانی دے تان تال ہے۔ مقاب دامانی
ساڈی سوئی دھرتی دیرہ اسماعیل خان دی تحصیل پرو تال تعلق رکھدن۔ مقاب دامانی داڈو جیما مجموعہ تہاڑے ساٹے ہے۔
جیکوں پڑھو تان پتہ لگی جو مقاب دامانی اپنے ویب تال تے ویب دی عوام تال تھی محبت رکھدن۔

تہاں ایں کتاب کج پڑھن کجے محبت، پیار، عشق دیاں گالھیں دی ضرور ملسن بھل تاریخ دے حوالے تال
ہوں سوہنا کلام، معاشرے دی گالھ تے حق دی گالھ کرن مقاب دامانی اپنا فرض سمجھدن۔ اپنے ویب دے حوالے
تال انہیں دے دل کج چیز حادرد، محبت، عزت تے احترام پاتا دیندے اوکھیں ویسپی چکے دھن کٹ لکیا ہویا نہیں۔
اپنے ویب دے ایں مہاندے شاعر دے بارے لکھن میں نا چیز دے دس توں باہر ہے۔ اگر انہاں دی ذات
تے لکھاں تان ہک کتاب لکھسی۔ اگر انہاں دی شاعری تے لکھاں تان وی ہک کتاب لکھسی۔ بندہ نا چیز مقاب دامانی
کوں ہوں قریب کٹ جانتا ہے۔ یقیناً انہاں دے بارے لکھن سمندر کون کوزے کج بند کرن دے برابر ہے۔ انہاں
دا شعری مجموعہ داگ دی صورت کج تہاڑے ساٹے ہے تان پڑھ کے آپ اندازہ کر گھنسو۔

آخر تے میں اے دعا کریاں جو اللہ پاک انہیں کون حریہ ترقی تے طاقت دیوے کیوں جو اے دھرتی
دامان ہن۔

آمین!

دعا گو!

ملک امتیاز ساغر

روڈ ہشرف۔ دیرہ اسماعیل خان

حقیقت پسند شاعر

محترم قارئین! السلام وعلیکم!

میں بہوں عرصے توں شعر اکرام کوں ٹٹن لگاں اتے سراہیکی دے بہوں سارے کتاباں دامطالعہ دی کیجے۔ اکثر کتاباں دھولے مایے تک محدود رہ گئیں۔ اس کتاب دا گچ مختلف کلام پرچھن کوں ملے۔ خاص کر نائب دامانی جیومی اپنے قصے نایہ یلے نظم لکھی ہے اوہنا تاں ہر لفظ میڈے دل گچ اتے واگئے۔ میڈا خیال ہے جو اس ترتیب تال کہیں شاعری اپنی ٹٹی تال محبت دا اظہار نہ کیا ہوئی۔

اس نظم دے اندر جہاں بزرگاں دا ذکر ہے انہاں دی اولاد کوں وی اتھاؤں دی وکٹ گیری ہے۔ انہاں چوں چند مشہور نانواں دا میں ذکر کرینداں۔

کفایت اللہ ولد حاجی اللہ نواز ولد خالقہ اولد حسن خان
نعت اللہ ولد اللہ بخش ولد فیض محمد ولد محمد بخش عرف جمنڈا خان
علی حسن ولد اسلم خان ولد صوبہ خان ولد بجز و خان
عمر علی خان ولد عبد اللہ خان ولد زوار خان ولد بہار خان
عادل سہراب ولد ناصر خان ولد صوبہ خان ولد میانہ خان
ذیشان ولد موسیٰ خان ولد بہاول خان
محمد آفتاب ولد محبوب سبحانی ولد سکیم حافظ شیر و بمبئی
شعیب خان ولد محمد ایوب خان ولد محمد حیات خان
عبدالرحمان عرف نونی ولد محمد رمضان ولد ملک رکالی
عبدالجبار ولد عبدالستار ولد فتح شیر ولد بکوجان خان
دانیال ولد اشرف خان ولد لشکر علی خان ولد فوج خان

جینویں نائب دامانی اس نظم دے اندر حقیقت بیان کیتی ہے ایویں ہی انہاں دے باقی کلام دے اندر وی بناوٹ نظر نہیں آندی۔

والسلام!

رمضان بے کس

اڈوہ نایہ یلہ

میڈی گالھ

محترم قارئین کرام! السلام وعلیکم!

سب تو پہلے میں تہاڑا شکور ہاں جو تاں میں جہیں ناچیز دے کلام کوں مطالعہ دا شرف بخشے۔ اس ویلے تاں میڈی کتاب دے وچوں میڈی گالھ دامطالعہ کر بندے پئے ہوئے۔ میڈی گالھ میڈا اے اعتراف ہے جو میں اتھے شعرا دا شاگرد ہاں تے میں آپ کوں ایڈا اچھا شاعر نہ سمجھدا۔

ادب تے شاعری تال محبت تے ادبی مخلصاں دا قرب میکیں اپنے چاچے غلام صادق دے قرب کوں نصیب تھیا۔ سب توں پہلے میکیں شاعر ہونوٹا دا احساس میں قریشی امیر حسین ساجد مہروی ڈیوایا۔ میڈے ترئے پھنے قھریاں کوں اشعار دار وادپ محمد بخش پروانہ نے بخشا۔ اوں کوں بعد میں باجندہ طور تے استاذ اشتر اسمیٰ نصیر سرمد ساڑوی دی شاگردی اختیار کر گھدی۔ استاد داں دی اس محنت دی وجہ توں اچ تاں میکیں نائب دامانی دے ناں تال چانڈے ہوئے۔ اے اللہ تعالیٰ دی مہربانی تے استاد داں دی محنت دا نتیجہ ہے۔

میں اے کتاب (داگ) اپنی ناچنگی دی وجہ توں کجھ تاخیر تال چھوٹا ناچا ہندا ہم۔ پرو دستان دے اصرار دی وجہ توں ہتھیا رستے پئے تے انہاں داسن ذوق جیت گیا۔ میں اس کتاب کوں کزوریوں کوں مہرا نڈا کھ سکدا۔ پر میں اس کتاب دے چھوٹو نوٹ توں پہلے ہر لفظ تے نظر ثانی کیتی ہے تے کجھ دوست شعرا دا تعاون دی حاصل کیجے۔ انہاں دوستاں دا میں بے حد مشکور ہاں۔

ایندے باوجودی اگر کوئی کی روک ٹوک ہووے تاں میں اپنی کم علمی دا اعتراف کریندیں ہوئیں تہا کوں معذرت طلب کرینداں۔

والسلام!

نائب دامانی

بسم اللہ الرحمن الرحیم

حمد

کون ہے حق ادا جو ثنا دا کرے
ذکر اونویں تاں ہر شے خدا دا کرے
حمد حامد تے محمود دا دان ہے
شکر حامد خدا دی عطا دا کرے

اوندی مرضی بن نہیں برگ ہلدا کینویں میں مرضی منواسکداں
میڈی جھتے قبضہ سیں دا ہے کینویں میں کوئی لفظ الاسکداں
کینویں سوچ کے مصرعے جڑسکداں کینویں کاغذ قلم چلا سکداں
اے وی ثاقب ہے احسان اوند اوندی لکھ کے حمد ثنا سکداں

میڈے حرف اوندے ہر لفظ اوند اوند ہر شعر اوند ہر بات اوندی
اوما لک جمل جہاناں دا میڈی مس تے قلم دوات اوندی
ہر منٹ سیکنٹ ہر پل اوند ہر ڈینہ اوند ہر رات اوندی
کینویں ثاقب صفت بیان کراں ہر گالھ اپنی ہے ذات اوندی

نعت شریف

بزم پیاری تیڈی بزم جانی تیڈی
نعت خوانی تیڈی نعت خوانی تیڈی

منہ ماہ منور تے والشمس کوں
ڈیکھ دلڑی تھی ہے دیوانی تیڈی

تیڈا بچپن لڑکپن وی بے مثل ہے
انج زمانے کنوں ہے جوانی تیڈی
ڈیکھ معراج ہر صفت منی پئی
طے زمانی تیڈی طے مکانی تیڈی
ناز بے کرے ناز بے جاہ نہیں
نعت آہدا ہے ثاقب دامانی تیڈی

نعت شریف

میکوں مدینے دا کوئی مسافر جڈاں مدینے دا حال ڈیندے
تاں دل تڑپ کے اکھیں دے رستے ہنجوں دے لڑیاں سنبھال ڈیندے

اے ڈکھ جڈاں وی میکوں ستیمن تاں وجد دے وچ درود پڑھداں
تے نعت سکیں دی کول گنگناں جڈاں زمانہ ملال ڈیندے

او آپ کتنا سخی ہے سوچو! جیندا نواسہ سخی ہے اتنا
چا چھیں مہیناں دا کھیر پیندا خدا دے رستے تے ہال ڈیندے

میں جڈاں وی کوئی نعت لکھداں تاں میڈے سوچاں کول رب تعالیٰ
حسین حسین لفظ ذات کر کے نویں نویں چا خیال ڈیندے

کرینداں ثاقب مداح سرائی اسی مدینے دے تاج وردی
جیڑھا ہے اخلاق دا نمونہ خدا وی جیندی مثال ڈیندے

النعت الثمینی

لگدا ہے پیارا پیارا سر کا طیبہ دا مدینہ
ہر شہر توں نیارا سر کا طیبہ دا مدینہ

ہک وار جس دُکھی ہے طیبہ دی پاک دھرتی
اوں نہیں ولا وسارا سر کا طیبہ دا مدینہ

تعریف کیا کراں میں سر کا طیبہ دے شہری
جنت دا ہے نظارا سر کار طیبہ دا مدینہ

عطر پُشت کولوں ہے ہر گلی مُعطر
آ ڈیکھ سہی خُدارا سر کا طیبہ دا مدینہ

سارے جہان کوئوں سوہا شہر ہے ثاقب
آبدے جہان سارا سر کا طیبہ دا مدینہ

غزل

توں لیجیٹ دا نہیں جو لکانواں تیکوں
 اج سر ورق تے آ سجانواں تیکوں

میڈے حرفاں تے لفظاں دی زینت ہیں تو
 آ غزل جوڑ تیڈی سٹانواں تیکوں

تیڈی موجودگی جا بجا ظاہر ہے
 میں کیہاں جا بجا نہ ہلانواں تیکوں

مٹ گئے ہن تیڈا ناں مٹانوں والے
 نال اپنی قلم دے بکھانواں تیکوں

بھل ونجیں توں کڈا نہہ گل مینجیٹ دی نہیں
 میں بھلا کینویں دلبر بھلانواں تیکوں

حال ثاقب کیہاں پئے کوں ڈیوے بھلا
 حال دل دا سچ آ سٹانواں تیکوں

لیراں ہنڈانوٹ اوکھ ہے نہ نچ ڈکھانوٹ اوکھ ہے
دیاں دیاں نظراں کنوں خودکوں لکانوٹ اوکھ ہے

چھوڑ تشبیہ استعارے یا کنائے چھوڑ ڈے
عشق کوں الفاظ دا چولا پوانوٹ اوکھ ہے

اُونویں تاں ڈیکھو کئی اتھاں صوفی نما پیٹے ودن
اہل صفا توں پچھ ذرہ صوفی سڈانوٹ اوکھ ہے

ثاقب بچن دے عشق دا چولا تاں سوکھا پاگھدی
چولے دا پانون سوکھ ہے پاکے ٹھہرانوٹ اوکھ ہے

جیندے جی ہیں بان مریسوں
وس تونی تاں تاں مریسوں

کوڑا مان ہے عیش پرستی
اساں اپنا مان مریسوں

ساڈا کہیں تے کیہنہ احسان ہے
آپ کوں اپنے کان مریسوں

روح دا راوی گولن کیتے
ریت دے پے چھان مریسوں

اساں وی فرہاد دے وانگوں
روہ تے ونج وڈان مریسوں

مایوسی دا بھوت ڈراکل
ہک ڈیہاڑے آن مریسوں

ثاقب لوٹا لٹھ تے بھنسوں
روز دے وین مکان مریسوں

جو سُجا کا ہے اوں ماجرا ڈیکھئے
انت اندھے زمانے تے کیا ڈیکھئے

جیہڑا پیسے توں خالی بزار رنج دے
اوں تاں پھر پھر کے شمس کوں ودا ڈیکھئے

اے دوا ہے جو کھاسیں تاں فائدہ تھیسے
تیکوں کنیں آکھے صرف اے دوا ڈیکھئے

جو سڑول ہے تاں سڑسی او ٹھردا نوئی
اوں بچے کوں بلدی ہئی بھا ڈیکھئے

چھوڑ دنیا دے قصے کہاٹیاں سمھے
 آپ کوں ڈیکھ جے کر خدا ڈیکھئے
 باغ اچڑاتے پچڑا پھسھڑ دے یانیں
 میں اثر تیڈا بادِ صبا ڈیکھئے
 صرف ہک وار دجلہ تُو مستی ڈکھا
 تیڈے موجاں دا منظر ولاڈِیکھئے
 اوکوں ثاقبِ مزوری نہیں راس آنوٹی
 جنیں پنا کی دا ٹگر پچا ڈیکھئے

میڈے دل دی کہکشاں رُج میڈا یار چن ڈسیندے
 ایں پار چن ڈسیندے اوں پار چن ڈسیندے
 میڈے نال نال کھڑدے میڈے نال نال ٹردے
 جنیں شہر دو ونجاں میں اوں شہر چن ڈسیندے
 ہے کون جیڑھا آہدے دلدار دور وسدے
 جنیں جاہ تے کرٹا ہووے دیدار چن ڈسیندے

محشر دا ڈینہہ بہوں اوکھا ہے ویلے نال سنبھل
چنگیں کجھ اعمال حشر دے ڈینہہ دے ماروں گھل

اکھیاں دے وچ ہڑکدا سپسہ محشر دے ڈینہہ ہارے
اکھیاں کوں وی اپنے توٹیں بدنظری توں جھل

اپنا حق جو چاہندیں تاں وت اپنا فرض نبھا
مال حرام دا کھا کھا کے ایں دنیاں تے نہ پل

وقت نماز دا جس دم تھیوے چھوڑ ڈے دھندے کل
مسجد پاک دو سٹ کے اپنا ہر کم کارنکل

اکھ نوٹ چن ڈسیندے اکھ بھال چن ڈسیندے
اے چن دلیں دا چن ہے چودھار چن ڈسیندے

دنیاں دے سوہنیاں دا سردار میڈا دلبر
جینویں ستاریاں دا سردار چن ڈسیندے

کائنات آکھدی ہے چن ڈھیر سوہٹاں لگدے
ساکوں تاں چن توں سوہٹاں منٹھار چن ڈسیندے

بد عملوں دی محفل کولوں اپنی جان بچا
چنگاں جیکر راہوئاں چاہندیں چنگیاں دے سنگ رل

جندڑی ہک انمول سفر ہے وقت نہ کر برباد
حق دی راہ تے حق دا پرچم اُچا چا کے چل

ثاقبِ ناصح کے تئیں راہیں ہے دی گالھ نہ کر
کینویں اپنی جند چھڑویں سوچ کوئی اٹکل

تیڈی جھات اچانک ڈھول میڈا ہک مثل جمیل ہوا دی ہے
محتاج خبر نہیں کہیں ڈینہہ کن ٹمیڈی جان علیل ہوا دی ہے

دل دھڑکدے پہلے آنون توں میں بکھوینداں توں آنداپئیں
جینویں ہلدے پتر درختاں دے ہک خاص دلیل ہوا دی ہے

جیندی خاطر تنیاں کھولے ہن میں فذرتوں اپنے چولے دے
او شخص میڈا محبوب تاں نہیں ہک ٹھڈڑی حیل ہوا دی ہے

جیندی تڈتے محل بنیندے ہن جیندی تڈتے دنیاں وسدی ہے
او مٹی دے ہک بت دے وچ مقدار قلیل ہوا دی ہے

ذرا ثاقب قدم ملیدا آ اے دنیاں تیز نظردی ہے
ایہ وقت دا اہم تقاضا ہے پر زور اپیل ہوا دی ہے

سامنے جو دلدار آویندے
ڈیکھن سیتی پیار آویندے

چیتا اچن چیتی شلدے
دل دے ہتھ اختیار آویندے

کھلدے ملدے انت نکھڑدے
گل ہنجوں دا ہار آویندے

کھا غم سچ پڈ پڈ وینداں
سر توں پانی تار آویندے

ہنجوں ڈسکیاں چیکاں پاکاں
سُن سُن سارا شہر آویندے
ہٹداں تھکداں تھک کے سداں
خواب سچ وتاو یار آویندے

ثاقب یار تسلیاں ڈیندے
دل کوں چین قرار آویندے

وقت ہک ڈینہہ آنوٹے
تیں وی دل پچھتا نوٹے

توں جیڑھی جھا لگ گئیں
اوں تاں ہی جھا لانوٹے

جیون دے چسکے چا ودی
مرن دا ذائقہ چانوٹے

ملے نہ ملے ڈھولٹا
اساں نصیب ازمانوٹے

سرخی تے پوڈر کینہہ بھلا
تیں تاں اونویں ای بھانوٹے

ظلم ظلم ساہون ظلم ہے
ظلم کون ٹکرا نوٹے

چرے تے پاتے کیوں بنوں
کھل کے اج الوانوٹے

ثاقب سچن جو آنوٹے
آنون تے گانون گانوٹے

تیڈی صورت دل کوں بھاگئی ہے
کر لوں لوں دے وچ جھا گئی ہے

میڈے حسن شباب تے جو بن کوں
تیڈی شوخ جوانی کھا گئی ہے

تیکوں ڈیکھ کے میڈے نال بھڑ
 پئے دنیاں تے ہو ہا گئی ہے
 تیڈی بھل تے بے پرواہی چن
 میڈے پیاردی کھیڈ ونچا گئی ہے
 اج نال رقیب دے جنگ ہوندی
 اگوں تیڈی صورت آگئی ہے
 تیں سحرانگیز جو اکھ بھالی
 اکھ ثاقب دی پتھرا گئی ہے

تھکے ماندے لوک اساڈے ترٹے ماندے لوک
 سجھابھرن تیں سوڑیں گھت کے ستے راہندے لوک
 رات دے پونے ڈو تو نیں اے اپنی دھم رنج جھمدن
 تاش دے پترے ہتھیں نپ کے جھوٹے کھاندے لوک
 جے کہیں ہنر کسب دا آکھو مکھی بھٹندی ننھے
 گالھیں دے وچ ہک بے توں ہن اتے لاہندے لوک

مطلب دے بن کوئی کہیں دا نہیں مطلب دی ہے دنیاں
مطلب جے کر کوئی ہووے تاں پیریں ڈھاندے لوک

چ تے کوڑ نکھیڑن کیجے کوئی پیمانہ سوچو
چی کوڑی ہر گل تے ہن قسماں کھاندے لوک

غربت تے بکھ نش کاسنی تاں توں ڈس حاکم جی
ہک ڈوجھے دی رت دے وچ ہن کیوں پئے دھاندے لوک

نکیاں نکیاں جالھیں اتوں ہک بے تے کوڑیندن
وت وی ثاقب ہاں دے نال ہن اے اٹن بھاندے لوک

اوں ہک پل نچ میڈی عمراں دے سارے سال بدھ چھوڑن
میڈیاں سوچاں اوں زلفاں دے ولاکیں نال بدھ چھوڑن

سچینداں تاں اوں دے رخنے جوڈیہداں وی اوں دی صورت
ایویں صیاد ہر پاسوں حسن دے چال بدھ چھوڑن

قدم چینداں چویندے نہیں پیا کم کار کیا تھیں
میڈے ہتھ پیرتے آسن بجن فی الحال بدھ چھوڑن

اوکوں بڑیکھے تاں چن وی چا شرم کن منہہ لکیندا ہے
ایویں موہٹے موہن خالق اوندے خدخال بدھ چھوڑن

اوندو بیدھاں تاں بے خود تھی ایویں میں خود نوی وینداں
جینویں ثاقب اوں پیراں کچ میڈے کل وال بدھ چھوڑن

جھہ اناڑی تھی ویندی ہے
گالھ کراڑی تھی ویندی ہے

میں تاں سکھٹے ہتھ ہلینداں
آپیں تاڑی تھی ویندی ہے

میں کن چنگی اوندے در دی
یار مہاڑی تھی ویندی ہے

دلبر کن جے دور نہ ہوندا
میں اتنا مجبور نہ ہوندا

پی کے اوندے ہتھ داساغر
رند کینویں مخمور نہ ہوندا

سچا عشق نکھڑ نہ سکدا
ہجر دا جے دستور نہ ہوندا

ماہی جے نہ آندا جگ تے
کہیں کوں کوئی شعور نہ ہوندا

خواب رچ اکثر اوندی میڈی
گالھ مہاڑی تھی ویندی ہے

اوتاں کوڑے لاہرے لیندے
روح دراڑی تھی ویندی ہے

اوندی میڈی لک تے چھپن
کانگا واڑی تھی ویندی ہے

اوندا سکھٹا جھاتی پانوٹ
کلکی ماڑی تھی ویندی ہے

اوندی تانگھ رچ میکوں ٹاقب
شام ڈیہاڑی تھی ویندی ہے

چن تیڈی جو چھت کن ابھرے
چن تے کینویں نور نہ ہوندا

میں کوں جے کر مار سٹیندوں
دل کہیں دا رنجور نہ ہوندا

دار تے وصل یار تھیا ہس
خوش کینویں منصور نہ ہوندا

سن کے وصل یار دا مژدہ
ثاقب کیوں مسرور نہ ہوندا

دھک دھک وچ حق حق ہے
حق بن دھک بے دھک ہے

دھک دھک دھڑکن ڈوکا
حق حق حق بے شک ہے

دھک دھک حق حق دا ہوکا
حق حق ہاں دا وک ہے

دھک دھک کتے تک ہے
حق کوں لکھ نہ ڈک ہے

حق ہر ہر جھا تک ہے
ہاں سچ حق دا پک ہے

دم دم ثاقب حق دی
دھک دھک نال جھلک ہے

عداوت ہے ہر جھا محبت کتھاں ہے
اجن لوک پچھدن جو نفرت کتھاں ہے

اتھاں پاک مکتب تے مسجد وی مقتل
اتھوں ودھ کے پئی بربریت کتھاں ہے

اتھاں پھل توں نازک بدن لعل کسدن
ایہا ہے قیامت قیامت کتھاں ہے

ہا جنت وطن جیکوں دوزخ بٹائی
کیہاں روز پچھدیں جو جنت کتھاں ہے

رعایا دھماکیں دی زد رنج ہے ثاقب
پتہ نہیں اجڑن تئیں حکومت کتھاں ہے

ساڈے نصیب رنج پھیر ہن
اوندے تاں نکروں میر ہن
ہیٹیاں دا سر ہے پیر تے
ڈاڈھیاں دے سرتے پیر ہن

ڈاڈھیاں دے اگوں بھٹھ ہن
ہیٹیاں دے اگوں شیر ہن

عملاں دے کیتے خاک سہی
گالھیں دے کیتے ڈھیر ہن

میں ہاں تے ثاقب چار سو
نفرت دے گھمن گھیر ہن

کون آہدے جو قسماں چاکے بھیڑے دھندے نہیں ہوندے
 کوڑے بندے کوڑے راہندن سچے بندے نہیں ہوندے
 اوکئی بے ہن جیردھے اپنے دیس توں جان و تاگئے ہن
 چندے خورا تیڈے وانگوں کوڑ پلندے نہیں ہوندے

کئی بٹھن جو چندے کر کے جوڑی شیش محل پیٹھن
 اج کل یار مسیتاں کیتے اکثر چندے نہیں ہوندے
 کہیں دی گالھ کرن توں پہلے اپنے اندر ڈبٹھا کر
 کئی کئی لوک نظر دن گندے لیکن گندے نہیں ہوندے
 ثاقب سچ سیانے آہدن سچ کوں مرچاں ہوندے ہن
 سچے گالھیں کوڑے ہوندن لیکن مندے نہیں ہوندے

کھل کھل کے دیدار کرا چا
ہک واری پیار دے کیتے

دلڑی ڈیکھ تیار کھڑی ہے
اکھیں دی تلوار دے کیتے

تیکوں تانگھ نہ تنگھنی پوسی
ثاقب دے پھڑکار دے کیتے

دل دے چین قرار دے کیتے
سانول تیڈے پیار دے کیتے

تھل مارو دا پینڈا کر کے
آیاں ہک دیدار دے کیتے

وقت اوکھا یا سوکھا گزردا ویندے
انت اپنا پرایا نتردا ویندے

میں تاں ہلی کوں پشے کڈانہہ نی آکھیا
ظلم اپنے پنکھارے پنکھردا ویندے

چورچوکرگٹوں پٹھے دا خطرہ تاں ہے
اے جو بے خوف راکھی گٹوں چردا ویندے

ہک زمانہ تاں اوکوں وی کون آکھسی
جون گزریا زمانہ وسردا ویندے

نال گالھیں دے ثاقب نہ ویلہ ونچا
لوک ویلے دے وچوں گزردا ویندے

میں دل تہڈے کولوں ہٹانوں دی کیتی
جہن یاد تیڈی بھٹلانوں دی کیتی

تیڈی آس میکوں بھٹانوں نہیں ڈتا
میں جہڈی دا ڈیوا بھٹانوں دی کیتی

میں دنیا دے کم کار سارے کوں سٹ کے
تیڈے درتے سرکوں پچانوں دی کیتی

میں رستے دے کنڈے تے او جھڑوی جھاگم
میں پھل تیڈے پیراں تے پانوں دی کیتی

میکوں ڈیکھ ٹرپیں جہن گنی کر کے
میکوں اپنے مغروں لہانوں دی کیتی

دل کوں ڈھارس ڈیندا رہے گئے
ناز نواز ڈکھیندا رہے گئے

میں دیدار کریندا ریہاں
او وی حال سٹیندا رہے گئے

پتے رات دا کتواں پہر ہائی
گکڑ بانگاں ڈیندا رہے گئے

بجھ ابھرن دی سدھ نہ لگی
سورج سیک سٹیندا رہے گئے

نندر اکھڑی تاں خبراں پیاں
خواب بچ ڈھول الیندا رہے گئے

حالیں میڈے بدن بچ کجھ زندگی دے ساہ ہن
توں تاں مرٹ توں پہلے کفنی سنبھال بیٹھیں

لکھاں دی کلکی میڈی لکٹن دی جاہ ہے ہکا
ساڑن دا گھن کے آیا گلدے خیال بیٹھیں

جنڈری خدادے وسے تے موت اوں دے ہتھ
دل زندگی دا کہیں کن کیتی سوال بیٹھیں

ثاقب دے زخماں اُتے سوچم جو ملماں لیسیں
ملماں دی جھاتے توں تاں مرچاں سنبھال بیٹھیں

کہیں کہیں دو تاں سونا چاندی
کہیں کہیں دو کولے آویندے ہن

کہیں کہیں ویلے خوشیاں دے وچ
غم دے ٹولے آویندے ہن

سادھ دے منہ تے کہیں کہیں ویلے
چور دے پولے آویندے ہن

اج کل سچے سچے بندے
کوڑ دے اولے آویندے ہن

ثاقب سنگتی سنگتی ہوندن
نال سپولے آویندے ہن

ہولے ہولے آویندے ہن
کھیڈیچ زولے آویندے ہن

پیاردیاں پیاریاں پیاریاں رتیں
جکھر جھولے آویندے ہن

سیڑھ سمندر تردی بیڑی
غج غچکولے آویندے ہن

میں اپنے پنکھر دا مینہ وسا کے
تیڈے چن کوں بہار ڈیساں

میڈا اے وعدہ ہے انشا اللہ
میں تیڈا فیوچر سنوار ڈیساں

میکوں اے موقع ملاتاں ثاقب
تیڈا اے قرضہ اتار ڈیساں

میڈا اے وعدہ ہے پیار ڈیساں
میں اپنا وسہ نکھار ڈیساں

میں جیڑھی مٹی دا رزق کھانداں
کڈانہ نہیں سوچا وسار ڈیساں

میڈا تے نفرت دا ٹاکرا ہے
میں ایں جہالت کوں ہار ڈیساں

اپنے دیس دے آ بھوں چنگیں اپنے دیس دا کتاں
مشر و پیریں پیہلوں ڈیہلے میوہ ون پوتیاں

اج وی آپ کوں سچا آہدے کوڑ پلال دا دتاں
صرف سٹپ دے پاروں اوندا کیں نی بھولا بھتاں

میں مناءم آکھا اوندا اوں تاں ککھ عیں متاں
اپنے کولوں ڈاڈھیاں دے نال کہڑا ڈیوے ڈتاں

ککھ جتناں عیں فائدہ ڈتا میکوں میڈے فتاں
میں دلدار بنا بیٹھا ہاں غیراں دا سرغتاں

ہکل مار لو تا آکھس میں سمجھا ہم چتاں
اج تاں میکوں دوکھا ڈتے میڈے اپنے کتاں

دھکا ڈتس چولا پاڑس اج گدا ہا پھتاں
رتیاں اکھیں کر کے آکھس پاڑ پیار دا پتاں

چرتوئیں چھڑویندے رہ گئے شملہ شولا شتاں
اویکوں فٹ بال بٹائی رہ کہیں کوں نی کھتاں

بال پلوڑے ڈیہدے رہے گئے ڈیہدیاں رہیاں رتاں
بے عزتی بے حد کر چھوڑس نی رکھیا پتاں

تھپاں ٹمیں لتاں دھکے کھادیم ڈھیر گستاں
بھوت پیار دا بتر تھی گئے ہن میں ٹنو شتاں

ایندے کولوں چنگاں ہے او بھولا بھالا متاں
میں تھی ویساں بنری اوندی او تھی ویسی بتاں

سوڑ ڈیکھ کے پیر دگیریں گالھ نہ بھلیں ہتاں!
آپ توں آچا یار بناو نکل ویشا غتاں

بار بار ہجر دا میں چاتی وداں
تن تھکیرے توں سارا گروکدے میڈا

جہڑی لہی نظر نال کلکی کوں لئی
پیا اج وی او بھانہڑ بھڑکدے میڈا

تیڈے صیاد زلفاں دے ایں چال وچ
دل تاں پکھڑوں دے وانگوں پھڑکدے میڈا

میں تاں ثاقب وڈا صابری شخص ہم
خون لختے دے اندر پڑکدے میڈا

دل دھڑکدے تاں اینویں دھڑکدے میڈا
نال دل دے بدن وی تھڑکدے میڈا

تانگہ تیڈی دی ابجھیں کئی ٹی بی لگی
نال پھپر دے پیجرہ کھڑکدے میڈا

میں خطا کار ہاں یا گناہ گار ہاں
تیڈی رحمت دی وت وی طلبگار ہاں

تیک عملاں کنوں توٹی خالی ہاں میں
اپنی بخشش دی وت وی سوالی ہاں میں
ایڈی سوٹی نمی کوچھی کالی ہاں میں
تیڈی مخلوق ساری توں بیکار ہاں

کہوے درتے ونجاں میں ونجیندا نہیں
تیڈے دردے سوادے ڈسیندا نہیں
تیڈے در توں تہوں سرچویندا نہیں
بخش ڈے آپ توں میں شرمسار ہاں

اپنے عملاں کوں میں ہاں سنجاتی ودی
بارڈھیر ہاں گناہواں دے چاتی ودی
آس دل وچ ایہا ہاں میں پاتی ودی
تیڈے محبوب سوہنے دی حیدار ہاں

دل وچ جو تیر ہوندن
اکھیاں چوں نیر ہوندن
وت وی سریہ ہوندن
صبرا! دا مل وی پانویں

آنویں یا سیں سڈانویں
سڈ کے اتھائیں ٹکانویں
پہساں محل دی چھانویں
چھانویں چنٹ سمانویں

جئیں ڈینہہ میزان ہووے
رودا جہان ہووے
سجھ ڈو کمان ہووے
ثاقب دی بھال لانویں

سچاں حسان لانویں
ڈکھیاں کوں نہ بھلانویں

رستے تے دید رکھداں
غربت مزید رکھداں
وت وی امید رکھداں
ہک ڈینہہ تے ڈوپچھانویں

ترائیلہ

اوندی گالھ تاں پکی گالھ ہے
 میں آکھاں تاں کون منیندے
 ہر گئی اپنی گالھ کریندے
 اوندی گالھ تاں پکی گالھ ہے
 جہڑی شے دا بیج بھونیں تے
 جون وہیندے راکی چیندے
 اوندی گالھ تاں پکی گالھ ہے
 میں آکھاں تاں کون منیندے

چیندیں تیں تاں میں تیڈا خدمت گزار ہاں
 پر زندگی دا ہتھ کنوں پلوں نہ چھٹ ونجے
 تیڈے تے میڈے پیار دا رشتہ نہ ترٹ ونجے
 کئی ڈینہ کنوں میں منتظر لیل و نہار ہاں
 ولدا ولن دی چٹھ کر میں بے قرار ہاں
 اکھیں وی نیر و نیر ہن جیڑا جھپڑاں وات ہے
 تیڈے بنا سوہٹا جھن دنیاں تاں کالی رات ہے
 میں چیک ہاں میں کوک ہاں آہ و پکار ہاں

سکدیں جھن اے ساہ کتھیں سنگھ تے نہ آکے اڑو جھن
 مجنوں دے وانگوں بت میڈا رستے دا وٹن نہ تھی ونجے
 سکدیاں اکھیں دی سیک لہا ولدا ولن دی یار کر
 خوشیاں دے کیتے آہر کر سولاں دا ملیا میٹ کر
 دڑی دے ایں دالان گوں بندھو دا وسدا پیٹ کر
 ہک وار مچھون ولن ولاہک وار بر گلزار کر

وائی

نہ کر کپڑے لیر کتیراں نہ چا توں کشکول
 اپٹے اندر گول
 نہ کھا دکڑے وتی وتی آپ گوں آپ نہ رول
 اپٹے اندر گول
 تھی بے تابا دُنیا دے وچ نہ کر اتا شور
 گھرچ ٹوپا پاہڑوں ہوکا سمجھی آن مخول
 اپٹے اندر گول
 تیں تیں سٹیا بکھے شاہ دی بکل دے وچ چور
 ئس ئس دے وچ پل پل اندر شول مریندے ڈھول
 اپٹے اندر گول
 اندر بونٹی مُشک مچایا باہو سیں دا قول
 دم دم نال دَمیندا رہ وچ مُونہوں کجھ نہ بول
 اپٹے اندر گول

دھڑ دھڑ تھیندے دھکڑے کھاندے رُلدے رُل گئے رول
 نادانے ناہینے رہ گئے دانا ہا بہلول
 اپٹے اندر گول
 جیندی گول گُلیندیں گل گئے کئی گالھے بے گور
 نحن اقرب صاف ڈسایا او وسدا ہے کول
 اپٹے اندر گول
 ہیرے موتی لعل جواہر کاٹ نہر نہ چھول
 آپ گوں آپ سُجپا گدو تاں تُو ہیں آپ انمول
 اپٹے اندر گول
 گالھیں تیں ہن گالھیں تیڈیاں سکھٹے بول نہ بول
 عملاں گوں وی ثاقب کہیں ڈینہ گالھیں دے نال تول
 اپٹے اندر گول

ماپے

دل تارسمندر ہے
 رب سوہنا جاٹا ہے جھڑی دل دے اندر ہے
 دل تارسمندر ہے
 بے دل شخص کیے گھن گلوں تے چکندر ہے
 دل تارسمندر ہے
 جھڑا دل تروڑ ڈیوے او جانگی بندر ہے
 دل تارسمندر ہے
 دل دی ایں دُنیاں دا دلدار سکندر ہے
 دل تارسمندر ہے
 جھڑا ایکوں پار کرے اومست قلندر ہے

نظرِ مالا

واگ

سندھی ہندی نال بلوچی
یا پشتون پنجابی
نال ہزارے وال سرائیکی
کچے دیس دے بلی
سارے پاکستانی ہسے
کہیں نال جھیرا کانتی
پر کوئی کہیں کوں
بھاگ نہیں ڈیندا
توں وی بھاگ نہ ڈیویں
رب دا نال ہی
ہے دے ہتھیں
اپنی واگ نہ ڈیویں

نایویلہ

کچھ شو شاہی کچھ پھو کے ہن
مغرور انا دیاں گالھیں ہن
کچھ درد الم دے قصے ہن
کئی جور جفا دیاں گالھیں ہن
کچھ شکوے ہن محبوبیں دے
کچھ حسن ادا دیاں گالھیں ہن
کچھ ہجر فراق دے بھانبر ہن
کئی عشق دی بھادیاں گالھیں ہن

ہر بندے اپنا حال سنائے
ساڈا اپنا حال حوال ہوسی
اساں واسی ہیں نایویلے دے
اج نایویلے دی گالھ ہوسی

اتھ کئی آثار ڈویندے ہن
 ہک یاد سہانی ماضی دی
 تاریخی کھنڈر اج وی ہن
 تصویر پرانی ماضی دی
 اتھ ڈاک دا بنگلہ دوہریندے
 ہر روز کہانی ماضی دی
 اتھ گپے دار مسیتاں وی
 ہن خاص نشانی ماضی دی

ہا نائی آلا یا نہیں آلا
 ہن شہر دا ناں نائی ویلہ ہے
 اساں وادی ہن نائی ویلہ دے
 ساڈے سر دی چھاں نائی ویلہ ہے

گرہ غوثو شاہ نائیویلہ ہے
 گرہ عاشق خاں نائیویلے دا
 گرہ خان غلام علی ایندا
 گرہ نور ہے ناں نائیویلے دا
 گشکوری چٹہ گرمائی
 ہن جمل جہاں نائیویلے دا
 گرہ موسیٰ جند نائی ویلے دی
 گرہ طاہر ہاں نائی ویلے دا

ایندیاں جھوکاں رمضو ربو دیاں
 ایندی جھوک جھنڈیر تے سولہن ہن
 ایندے ملک پچانی مکھے ہن
 ایندے کارلوگل دے ڈھولن ہن

اتھ تگا خاں ٹکرائی ہی
 اتھ جمعہ خاں سنجویندا ہا
 نان کوڑو خان تے بخرو دا
 ہر پڑ۔ سچ آن چویندا ہا
 چڈاں احمد شیخ دیاں دھوڑاں ہن
 چڈاں شیر مکالی جیندا ہا
 ایں دگ دھینہ شینہ سانگھی ہا
 اتھ عاشق شیر سڈیندا ہا

چڈاں افضل ڈمرہ کھیڈ دا ہا
 چڈاں افضل خان دے ویلے ہن
 اتھ روز دیاں جھمیریں جھمیریں ہن
 اتھ روز دے میلے میلے ہن

سردار حسین بہارو خاں
 ایندا شیرو خاں رکھوالا ہا
 ایندے خان ہن جھنڈے خان جیہے
 ایندا فوجو خان جیالا ہا
 ایندے ملک عمر تے فیضو ہن
 ایندا رمضو خان نرالا ہا
 ایندا علی خاں تے صادق خاں
 سردار بہاول بالا ہا

ایندا ملک ماہی تے افضل خاں
 سردار حیات وڈیرا ہا
 اے شہر میاٹے خان دا ہی
 اے بکو خان دا وڈیرا ہا

اتھ فیض محمد واعظ ہا
 ایں شہرتے رب دی رحمت ہئی
 تشخیص ہئی حافظ شیرو دی
 اتھ نورالحق دی حکمت ہئی
 اتھ حافظ موسیٰ قاری ہا
 قرآن دی روز تلاوت ہئی
 فنکار تراب آزاری ہن
 اتھ شعر سخن دی شہرت ہئی

سکین عاجز وی ایں دھرتی دے
 ہر شخص دے دل رنج گھر کیتن
 اتھ بے کس پیار دی راند رسائی
 بند نفرت دے آ در کیتن

اے حال ہئی گزریئے ویلے دا
 ہن حال دی حالت ڈیکھتاں سہی
 چنے پال یتیم ہن فاقیں رنج
 کرے کون کفالت ڈیکھتاں سہی
 توٹیں شہر رنج علم دے مکتب ہن
 ہے سخت جہالت ڈیکھتاں سہی
 کیوں پہلا نہیں انصاف ریہا
 بے عدل عدالت ڈیکھتاں سہی

ایہا حال دی حالت رہے گئی تاں
 تیڈا مستقبل برباد تھیی
 تیڈا وسدا شہر اچڑ ویسی
 نہ نسلاں تئیں آباد تھیی

اکھ بھال سنبھال فریضے کوں
 نتاں کوئی حقدار نہ ہوئیں توں
 کیتو آٹ سنبھال نہ وسے دی
 ول کہیں دا یار نہ ہوئیں توں
 ڈیسیں ویچ وراثت وڈکیں دی
 ول کوئی مختیار نہ ہوئیں توں
 سردار دا پتر سڈیسیں سہی
 پر خود سردار نہ ہوئیں توں

توں وارث ہیں نائی ویلے دا
 ہر وقتی خان سنبھال اپنی
 تیڈی شان ہے شوکت ثاقب دی
 سردارا! شان سنبھال اپنی

سچی دُنیا

اے اکھاٹ وی میں سٹیا ہے
 تیں وی کہیں کن سٹیا ہوئی
 لوک آہدے ہن
 اے دنیا ہے کوڑی دنیا
 اگلی دنیا سچی ہوئی
 میڈی این کن سوچ الگ ہے
 میں سمجھینداں

ایں دنیاں سچ پیار کریو
 بدلے دے ویچ جنت ملی
 جے کر نفرت عام کریو
 بدلے دے ویچ دوزخ ملی
 پیار دا بدلہ پیار ہوندا ہے
 بھا دا پلدا مچ نہیں ہوندا
 سچ دا بدلہ سچ ہوندا ہے
 کوڑ دا بدلہ سچ نہیں ہوندا

قلم

اج لکھ قلم کہیں پیار تے لکھ
 سرمائی اکھ دی دھار دے تے لکھ
 کہیں شوخ رتے رخسار تے لکھ
 کہیں پیار بھری مسکار تے لکھ
 کہیں ہیر دے ہار سنگار تے لکھ
 کہیں رانجھے کہیں دلدار تے لکھ
 انکار تے لکھ اقرار تے لکھ
 کہیں چپ تے لکھ اظہار تے لکھ

اج لکھدی چل تیں رکنا نہیں
 تیڈی مس دا قطرہ سکنا نہیں

کہیں لکھ شاعر دی شہرت تے
 کہیں مفلس دی لکھ غربت تے
 سردار امیر دی عادت تے
 مظلوم عوام دی قسمت تے
 اج لکھ قارون دی دولت تے
 شہاد فرعون دی شدت تے
 لکھ ذلت تے یا عزت تے
 پر لکھ ہر گالھ حقیقت تے

ہر حرف ترکڑی تول قلم
 حق گول قلم حق بول قلم

مکھی

رب سوئیں دی دھرتی اتے ہرہک چیز مثالء
 بڑھے ہر کہیں پر نہیں سمجھا سمجھن ڈھیر محالء
 سمجھے جے کر سمجھا بس مولانا روم جلالء
 یا سمجھے تاں سعدی سمجھے سمجھا یا اقبالء

عام مثالء میں سٹوینداں جمل جہان دے وچوں
 عقل منداں تے نقطہ کافی کل دیوان دے وچوں

میڈی سوچ وچار خیال قلم
 میڈا بخت عروج زوال قلم
 میڈا فن تے کسب کمال قلم
 وت کر کوئی پیش مثال قلم
 لنگھ چپ بج گئے کئی سال قلم
 کہیں سال دالکھ کوئی حال قلم
 تیڈی ثاقب دے سنگ چال قلم
 لج نال نبھا لچپال قلم

کہیں چال دے نال لکھیندی آ
 تصویر خیال بٹیندی آ

عام کھی ہک کھی جیڑھی ہر گھر دے وچ راہوے
کہیں دے کن کچ وچ کے پوکے کہیں دی نندرونجاوے
کوئی چاتن تے کپڑاویڑے کھیاں کول بچاوے
کوئی کھیاں کول ریلن کیتے پکھا تیز چلاوے

اپٹے کیتے کارن توں ہے ودی بھوگ بھکییدی
تہوں ڈیدھے ہو ہرویلے ہے راہندی ہتھ ملییدی

ہئی کھی گل جیندے حق کچ پاک نبی ﷺ فرمائی
عام کھی دے وانگوں ایس وچ بھیری گالھ نہ کائی
اپٹے کم نال کم ہے ایندا سوٹی راند رسائی
قطرہ قطرہ کٹھا کر کے ماکی جوڑ بنائی

کیا سمجھا ہیں سٹ کے میڈا سوہنا سانول مٹھا
تہوں آہدے ہن لوک سیاٹے محنت دا پھل مٹھا

گھنو جے کھیاں کولوں کھیاں ڈیندیاں پیاں
اپنی لنگھی گزری دا اے حال سٹیندیاں پیاں
کیتا جو کجھ عمل انہاں ہے اونویں پیندیاں پیاں
گندے چنگے عملاں دا بس فرق ڈیندیاں پیاں

ماکی کولوں زہر نہیں بڈی زہر نہیں بڈی ماکی
ثاقب جیڑھے بیج سٹیسو اوہا تھیسو راکی

ڈھنگے ٹلیاں
 گل گلانوئیں
 صحیح سلامت ول آندے ہن
 نہ کوئی چور چکار دا ڈر ہئی
 جنگل وی ہک امن دا گھر ہئی
 پر ہن جنگل
 دور دی گالھ ہے
 بد امنی ہے
 گلیاں کوچے
 وستی وستی
 قصبہ قصبہ شر لگدا ہے
 ہن تان گھر نچ ڈر لگدا ہے

امن کتھے

ساڈے شہر دے چار چھیروں
 کھگل ککرے
 لیاں لائے
 بیر بروٹے
 کال کریہہ دے سارے ون ہن
 غاراں غرلاں
 گدڑ پلے
 نہرتے شینہہ ہن
 وت وی امن دے ڈینہہ ہن
 ڈنگر ڈھور وی ہک ہکلے
 شہر دے پاہروں
 اپنی آپ نچ
 چر آندے ہن

مہانگ

ہر کوئی پٹیندے ہے راہوٹ مہانگا
تے اتنا مہانگ ہے نبھانوٹ مہانگا

ایں پیپی داپیوٹ تے بسکٹ دا کھانوٹ
بھلا کیوں نہ آکھن اے فیضو تے سانوٹ

ہے پیوٹ مہانگاتے کھانوٹ مہانگا

گزریاں یاداں
سجھ ابھرن توں
لاہندیں توٹیں
رلے راہوٹ
اٹھن پاہوٹ
کھانوٹ پیوٹ
رووٹ رسٹ
وت ہک پے کوں
گل چا لانوٹ
گزریاں یاداں
بھل نہیں سکدیاں
پر او ویلے
ول نہیں سکدے

جے سمن دے کیتے پلنگاں لوڑے
نہ پیڑھی تے منجے پلنگاں دا جوڑے

ہے سمن مہانگا تے پاہوٹ مہانگا

اے کاٹن دا کپڑا جیکر تیڈی شانء
تے باٹا دی چلی تیڈی آن بانء

تاں وت صاف ڈسدا ہے پانوٹ مہانگا

ہیں ثاقب توں مہنگائی دا آپ موجب
تاں مہنگائی دی تیج کوں جاپ موجب

ہے گل دا گلانوں لہانوٹ مہانگا

نعرہء تکبیر

کائنات سولاں وات ہے

ہر سمت جو ظلمات ہے

کہیں کوں نہ کہیں دی تات ہے

ڈینہہ کوں وی لگدی رات ہے

کوئی چال چل چکار کر

راہبر دا کوئی کردار کر

مغرب کنوں بیزار تھی
مشرق دا پھرے دار تھی
حق دا علم بردار تھی
مومن ولا بیدار تھی

تبدیل کر تر تیب کوں
اغیار دی تہذیب کوں

پردہان ہیں یا پیر ہیں
خالد دی توں شمشیر ہیں
طارق دی توں تصویر ہیں
محمود دی تدبیر ہیں

اسلاف دی اے بانگ ہے
امت کوں تیڈی تانگ ہے

آرخ ہوا دے موڑ ڈے
کل فرقاں کوں چھوڑ ڈے
بت کفر و شر دے تروڑ ڈے
دل مومناں دا جوڑ ڈے

ڈیوا بے امید دا
نعرہ لگے توحید دا

بغداد بے تقصیر ہے
اقصی تیڈی جاگیر ہے
افغان تیڈا دیہ ہے
ہندو دے ہتھ کشمیر ہے

شاہین بن اڈراک تھی
مومن ذرا بے باک تھی

دشمن کنوں ہتھیار ہے
 کافر جیڑا مکار ہے
 اوکوں تیڈے کٹ ہار ہے
 مومن دا پیرا پار ہے

ثاقب کماٹ سچ تیر لا
 ہک نعرہء تکبیر لا

ہک مہاجر قبیلہ

اپنا دیس جکیراں اپٹیاں
 بنگلے ماڑیاں باغ نیچے
 گنگا جمنّا
 چھوڑ کے ہک بے آس قبیلہ
 ان ڈھٹی منزل دا راہی
 اتجھیں جھاتے آن کھڑوتا
 جیڑھی جھادا ہک ہک ذرہ
 نیلے پوٹے کانہہ کلنجر
 پنکھ پکھیرو
 واہندیاں نہراں
 سندھ دریا دیاں
 گاندیاں لہراں
 رستہ روک کے
 آکھن لکیاں
 دین ایمان مبارک ہووی
 پاکستان مبارک ہووی

ایں تاگ کج ماہ رمضان لنگھے
 دل عید شوال دا چن چڑھ پئے
 ہر پاسے خوشیاں خوشیاں ہن
 ایں حال کج سال دا چن چڑھ پئے
 میڈے ذہن تے ڈھیر سوال آئے ہن
 ہر سمت سوال دا چن چڑھ پئے
 جہاں اکھیں کج کجلا پانوٹا ہا
 وت نیر نگال دا چن چڑھ پئے

میکوں وت وی ڈھیر اُمیداں ہن
 میڈے گھر کج پیار دا چن چڑھسی
 جئیں چن دی اتنی تاگھ تنگھی
 بے کس لاچار دا چن چڑھسی

عید

بہوں تاگ ہی عید دے آنوٹ دی
 چن آسی عید منیوں
 انہاں وگڑیاں تھکدیاں والاں وچ
 کر کنگھی سیندھ کھیوں
 جہاں اکھیں کج نیر نگال ہوندن
 انہاں اکھیں کج کجلا پیوں
 پا تن تے سوہٹے کپڑیاں کوں
 ول کپڑے خوب ٹھہریوں

ہر پاسوں خوشیاں دھرک آسن
 ساڈے مکھ تے کھل مسکائی ہوئی
 تساں ڈیکھ گھنائے ایں عید اتے
 ساڈے خوشیاں دی ہی ہی ہوئی

اوندے آنوٹ نال بہار آگئی
گل پھل مرجھائے ہوئے کھل پئے
دل پیراں پیٹھ وچھیندا گئے
سب نیر وہائے ہوئے کھل پئے
میکوں کھلدا ڈیکھ کے چن کھل پئے
تک تاک لہائے ہوئے کھل پئے
کئی سترے خواب سجاک تھپئے
کئی نندر نچ پئے ہوئے کھل پئے

کھل کھل نچ خیر دا سمجھ ابھرے
سب چڑیاں چل چل لئی ہوئی ہئی
اوکوں ڈیکھ کے سمجھ وی شر ماگئے
اوندے مکھڑے جھل مل لئی ہوئی ہئی

ایں تانگہ نچ ساری رات لنگھی
ہر سمت اندھاری رات ہئی
میڈے گھر دی رات اندھاری ہئی
ہر گھر دی رات برات ہئی
جگ ڈھیر سوغاتاں ونڈیاں ہن
میڈی خاطر چن سوغات ہئی
ہک پاسوں سو جھل نظریا ہے
اکھ بھالیئم چن دی جھات ہئی

میڈے ویہڑے چاندن چاندن ہا
او چاندن چن شرمیندا ہا
اوندے حسن شباب دا کیا چکھدیں
ہک پل نچ من مندریندا ہا

ہائی منظر سارا خواب آنکوں
 ہتھ نپ کے ڈھول ٹریندا گئے
 اوندے پیارکوں ڈیکھ خمار آگئے
 او جام توں جام پلیندا گئے
 میکوں بالکل گنگا کر کے سیں
 خود اپنا حال سنیندا گئے
 میں کملیاں وانگ تکلیندا ہم
 او ناز نواز ڈکھیندا گئے

پچھے کھل کے آکھس نکڑا تھی
 اچاں پیار دا ہنڈ آغاز ہوسی
 نویں کپڑے پا کوئی سیندھ سجا
 ہٹیں دلبر عید نماز ہوسی

اوندی آکھ مطابق عید منائی
 ہم کپڑے پائے اوندی مرضی تے
 اکھ کجلا پائے سرتیل وی لائے
 ول وال سجائے اوندی مرضی تے
 میکوں ہوش نہ ہا کوئی جو بن دا
 ہم جوڑ ٹھہرائے اوندی مرضی تے
 ول جو کجھ دلبر آکھدا گئے
 ول اونویں تھئے اوندی مرضی تے

اوند ایں انداز بچ اچڑے کوں
 خود کھڑ ٹھمکانوں نہیں بھلدا
 اوند ا پیار تے ہا سے نہیں بھلدا
 اوند مست الانوں نہیں بھلدا

ول عید نماز توں بعد بھڑی
 کوئی وکھرا گھن انداز آگے
 اگے ناز نواز وی بہوں ہانس
 پر ہڑی کئی وکھرا ناز آگے
 اوندی ہر ہک گالھ دے نال ولا
 کوئی مست سریلا ساز آگے
 اوندی شوکت شان توں ایں لگدے
 کوئی راز راز انوکھا راز آگے

اوکوں ڈیکھ کے کوئی نہ پہہ سکدا
 ہر شخص سلامی ڈیندا ہا
 ناہی ثاقب صرف دعائیں ڈیندا
 پر لوک تمامی ڈیندا ہا

ڈینہہ دی رام کہانی

لوک آہدے ہن

سجھ لتھیا ہا

رات تھتی ہئی

رات توں پہلے ڈینہہ ہوندا ہا

لوک آہدے ہن

چٹا بالکل چٹا ڈینہہ ہا

چوری چاری رشوت دوکھا

درد و پیرے

کوڑ پلاں داخس وی کوئنا

لوک آہدے ہن

سجھ دا سو جھل

سچ دیاں کرناں

خلق دی خوشبو

پیاردے گانوں

امن امان دی رت مستانی

ہن کوہ کاف دیاں گالھیں لگبدن

سن کے ڈینہہ دی رام کہانی

ہائی میلہ جشن آزادی دا ہر ٹولی تھی کے شاد آئی ہے
 میں چھک کے پاکستان آکھے جیندے بدلے زندہ باد آئی ہے
 میڈا دیرا سر دا بوچھن ڈے ہک دور کنوں فریاد آئی ہے
 سب خوشیاں لٹ گئے ثاقب دے کشمیری وادی یاد آئی ہے

کشمیر دیاں مظلوماں دا آج ہک فریادی نعرہ ہے
 ہن پاک کروں ایں ہندو توں کشمیری وادی نعرہ ہے
 اتھ روز نویں نہ تھیوٹ ڈیوٹوں ہندو آبادی نعرہ ہے
 آزادی ساڈا حق بندے تہوں حق آزادی نعرہ ہے

ہن ڈے عصارب موسیٰ دا تھی ناگ فرعون دامت آگے
 اے مسلم قوم کوں میٹن تے ہن ہندوبت پرست آگے
 کشمیر دے ہال تے عورتاں دی ہن جوڑ دے دست آگے
 کوئی بھیج فرشتہ فتح دا آج و ت چوڑہ اگست آگے

بہوں تانگہ ہے درتیں پچھن دی اساء ہک ڈینہہ سکیں دے دروہیوں
 جے پر ہوندے اساء پچ پوندے پر کوئی گل نی بے پر ویوں
 بہوں پندہ ہے پندہ وی اوکھا ہے پندہ انشا اللہ کر ویوں
 اساء ثاقب درتیں پچ پے تاں اوں ذرتے پے پے مر ویوں

کیا پچھدیں حال ملنگاں دا ہن مندڑے حال ملنگاں دے
 شب چنتیاں وات ملنگاں دی ڈینہہ رونوٹ نال ملنگاں دے
 کہیں گول گچ ثاقب ٹر ٹر کے ہن تلیاں لال ملنگاں دے
 توٹی انت سفر ہے زندگی دا بے انت جنجال ملنگاں دے

ہک سوچ دے وچ بے سوچ تھیاں ہر سوچ گئی میڈی سوچ کنوں
 اوں سوچ دے وچ لا سوچ ڈتی کل طانت ہی جیڈی سوچ کنوں
 کتھ سوچ دا محور سوچ کتھاں پرواز کتھاں ایڈی سوچ کنوں
 ڈتی ثاقب سوچ صفا ولدی ودھ صورت ہی تیڈی سوچ کنوں

نہ نک گچ کوکا ناری جہیں نوخیز کلی کوں چھکدا
 نہ نغذہ لالی تھوڑاں تے نہ شو نمناک پلکدا
 نہ ٹکا نم نمکین پنگھر دے ثاقب نال چھکدا
 کہیں پیار دی نار تباہ کیتے جو بن گلنار چھکدا

نویں کپڑے پا کے جڑ بن کے جڑاں ٹردیں ہوئے ہوئے
 تیڈے درشن کیلے باد صبا ہے گھلدی جھولے جھولے
 لگ بدلاں کوں وی شوق ویندے بن آندن ٹولے ٹولے
 ودا ثاقب چمدے کندھیاں کوں جیندے لنگھدیں اولے اولے

جہاں پیار کرن دا دل پاتے انہاں یار کوں نال ہر پل پاتے
 درل پاتے انہاں دلبر کوں یا دل رنج آپ محل پاتے
 دل آپ بلہا کے دل دے وچ دیدار اوندہ ول ول پاتے
 انہاں ثاقب مقصد پا چھوڑے جہاں عشق دا پلڑا گل پاتے

ایںویں اٹ اٹ وچ کوئی اٹ آگئے ساڈا کجھ ڈیہنہ پہلوں اٹ کوئی نہ
 ہن ہر گل تے چن اٹ کڈھدے آگے آجھیں خدا کرٹ کوئی نہ
 جینویں آج کل ڈیکھ کے ہل ویندے ایںویں منہ تے ڈسداوٹ کوئی نہ
 ہائی وقتوں بوہے ہٹ لگدا بن ثاقب نہدا جھٹ کوئی نہ

شوٹا سارے سوہنیاں دا ہک پل رنج مک سب کجھ گئے
 تھی لب چوٹن توں قاصر گئے آکھیں ہک تصویر تے رجھ گئے
 بھل دل دھڑکن گئے ہر کہیں دا اتے مکھ محبوب تے لجھ گئے
 بجھ ثاقب دے جڈاں مکھ ڈکھلائے چن تارے بجھدے بجھ گئے

ہر درد توں درد ودھیک سمجھ ہک سیک ہجر دا درد ء
 ایں درد توں درد تڑپدے ہن اے درد قہر دا درد ء
 ہر درد دا ماتم تھی سبکدے گنہگار اندر دا درد ء
 جیڑھا ثاقب دارو نہیں مندا مظلوم جگر دا درد ء

توں آپ ایں درد دا دارو کروت درد دا دارو تھی سبکدے
 جے درماں بن ونج آہیں دا آہ سرد دا دارو تھی سبکدے
 ہے درد دی دل تے گرد، جچن ایں گرد دا دارو تھی سبکدے
 بے پیار بیمار ایں ثاقب جہیں ہر فرد دا دارو تھی سبکدے

تیکوں درد منداں تے درد آندا میکوں درد عمر دے ڈیندا کیوں
 ہن راز دے گل لھیں ہک ہے دے ونج غیر کوں لیدنا چیندا کیوں
 میڈے درد ودھانوٹ کیتے جن ہتھ غیر دانپ کے ویندا کیوں
 تیڈا درد اندر کوں لئے ثاقب ہے درد اندر کوں لیدنا کیوں

ونج بے درداں دی سچ ہنڈا میں درد کوں سینے لا سمسال
 میکوں قسمت ونج جو خار ملن ایسے اپٹے پٹھ کھنڈا سمسال
 ہوسی درد تے دلبر یاد آسیں میں ہنجواں نال نبھا سمسال
 تیڈے دلبر درد نشانی ہن رکھ سینے یار لکا سمسال

گالھ میڈی ہے چال وِٹی نھی
 تُو امانت سنبھال وِٹی نھی
 وڈی حسرت دے نال گھن آیا
 واگ ورقاں دے نال وِٹی نھی

لفنگا انت لفنگا راہسی
 ساہ سولی تے ٹنگا راہسی
 مردے دم تئیں اوندے پیریں
 بد بختی دا ڈھنگا راہسی

سنگت لانون لاکے سوچن
 چنگی راند رسا کے سوچن
 مرداں دا اے کم نہیں ثاقب
 پڑ دے اندر آ کے سوچن

لگتا ہے کہ اس دہر میں اک دار کھڑی ہے
 فرقوں کی جو اس دور میں تلوار کھڑی ہے

اک بھائی نے ہاتھوں سے کٹی بھائی کی گردن
 تصویر نگاہوں میں وہی یار کھڑی ہے

قاتل ہوا غازی ہے تو مقتول بہشتی
 حیرت میں سبھی خلق خدا دار کھڑی ہے

بدعت کہیں شرک کہیں کفر کا فتویٰ
 فتوؤں کی میرے دیس میں بھر مار کھڑی ہے

افغان فلسطین یا کشمیر کی جنت
کفار کی اسلام پہ یلغار کھڑی ہے

تلوار جو اٹھتی تھی فقط دین کی خاطر
مدت سے میرے گھر میں وہ بیکار کھڑی ہے

اس شعر پہ گفتار کو بس روک لے ثاقب
لفظوں کی لہر لب پہ تو یکتار کھڑی ہے

جب رات اندھیری ہوتی ہے تو صرف ستارے ہوتے ہیں
جب شمس نظارہ دیتا ہے ہر سمت نظارے ہوتے ہیں

جب نطق کسی کا کھلتا ہے ہر بات نرالی ہوتی ہے
الفاظ سنور کر آتے ہیں اشعار نیارے ہوتے ہیں

تفصیل کی حاجت ہوتی ہے جب عشق کی پہلی منزل ہو
جب عشق جواں ہو جاتا ہے تو صرف اشارے ہوتے ہیں

اساڈیاں کتاباں

سہرے مدنی دے حکیم راقش بھٹی
 ٹھڈیاں چھانواں ثاقب دامانی
 حبیب خدادی ولادت مبارک حکیم راقش بھٹی
 پہلا مکمل سرائیکی قاعدہ
 (اکھریں دی جاٹ) حکیم راقش بھٹی
 ہنج نہیں رکدی (چوٹواں انتخاب) حکیم راقش بھٹی
 واگ ثاقب دامانی

آنون آلیاں کتاباں

واہر ثاقب دامانی
 پھلاں تے پٹیاں شاگردیروی
 ہکا گنڈھ حکیم راقش بھٹی

DADICATED TO THE MARTYRS OF APS STUDENTS PESHAWAR

It is heard by my father
 The pen is mightier than sword
 So I decided to read
 And didnot forget this code
 In APS at peshawar
 WhenI was seeing at the board
 I heard a gun thunder
 The thunder of gun or sword
 When fire of gun was sease
 I was in haven with peace.

SAQIB DAMANI

واگ

سندھی ہندی نال بلوچی

یا پشتون پنجابی

نال ہزارے وال سرائیکی

کے دلس دے بلی

سارے پاکستانی

کہیں نال جھیر اکائی

پر کوئی کہیں کون

بھاگ نہیں ڈپندا

توں وی بھاگ نہ ڈیویں

رب دا ناں ہی

پے دے ہتھیں

اپنی واگ نہ ڈیویں